

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2015
Α΄ ΦΑΣΗ

Ε_3.ΑΙΛ3Κ(α)

ΤΑΞΗ: Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ
ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ

Ημερομηνία: Τετάρτη 7 Ιανουαρίου 2015

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ Α

ΘΕΜΑ Α1

Διχοτόμηση του χαρτονομίσματος: Πρωτότυπο εσωτερικό αναγκαστικό δάνειο που εμπνεύστηκε και υλοποίησε η ελληνική κυβέρνηση λίγους μήνες πριν από την κατάρρευση του Ελληνικού Μετώπου στη Μικρά Ασία. Το Μάρτιο του 1922 τα δημοσιονομικά δεδομένα της χώρας έφτασαν σε πλήρες αδιέξοδο, το οποίο αντιμετωπίστηκε με αυτόν τον απρόσμενο τρόπο. Το αριστερό τμήμα εξακολουθούσε να κυκλοφορεί στο 50% της αναγραφόμενης αξίας, ενώ το δεξιό ανταλλάχθηκε με ομολογίες του Δημοσίου. Η επιχείρηση στέφθηκε από επιτυχία, το κράτος απέκτησε 1.200.000.000 δραχμές και το πείραμα επαναλήφθηκε το 1926. Φυσικά, ο νομισματικός αυτός ελιγμός δεν στάθηκε ικανός να προλάβει τη Μικρασιατική καταστροφή και τις βαρύτερες συνέπειές της.

Λαϊκό κόμμα: Αριστερό κόμμα, το οποίο δημιουργήθηκε στα μέσα του 1910 από τους Κοινωνιολόγους, με αρχηγό τον Αλέξανδρο Παπαναστασίου. Βασικές προγραμματικές δηλώσεις του ήταν η αναμόρφωση του πολιτικού συστήματος και η επιβολή αρχών κοινωνικής δικαιοσύνης. Στις δεύτερες εκλογές του 1910 εξελέγησαν 7 υποψήφιοι του κόμματος, οι οποίοι παρείχαν κριτική υποστήριξη στους Φιλελευθέρους.

Σ.Ε.Κ.Ε.: Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα Ελλάδος, το οποίο ιδρύθηκε το 1918 από συνέδριο σοσιαλιστών. Βασικές θέσεις του προγράμματός του ήταν δημοκρατία, αναλογικό εκλογικό σύστημα, εθνικοποίηση των μεγάλων πλουτοπαραγωγικών πηγών. Σχετικά με την εξωτερική πολιτική, ζητούσε ειρήνη, χωρίς προσάρτηση εδαφών, βασισμένη στο δικαίωμα αυτοδιάθεσης των λαών. Τα προβλήματα που αφορούσαν διαμφισβητούμενα εδάφη, θα λύνονταν με δημοψηφίσματα. Το Σ.Ε.Κ.Ε. ήταν το πιο αυστηρά οργανωμένο κόμμα. Έως το 1919 ήταν υπέρ της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας. Σταδιακά απομακρύνθηκε από αυτή, υιοθετώντας την αρχή της δικτατορίας του προλεταριάτου. Προσχώρησε στην Γ΄ Κομμουνιστική Διεθνή και το 1924 μετονομάστηκε σε Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος (Κ.Κ.Ε.)

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2015
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.ΑΙλ3Κ(α)

ΘΕΜΑ Α2

- α. Λάθος
- β. Λάθος
- γ. Λάθος
- δ. Λάθος
- ε. Σωστό

ΘΕΜΑ Β1

Σχολικό βιβλίο σελ. 53 «8.Η Τράπεζα της Ελλάδος»

ΘΕΜΑ Β2

Σχολικό βιβλίο σελ. 75-76 «Η παρακμή των ξενικών κομμάτων...Αλέξανδρος Κουμουندούρογ»

ΟΜΑΔΑ Β

ΘΕΜΑ Γ1

Η Επανάσταση της 3^{ης} Σεπτεμβρίου 1843 έδρασε καταλυτικά στη διαμόρφωση των πολιτικών πραγμάτων. Οι πολιτικές και ιδεολογικές αντιλήψεις των κομμάτων εκφράστηκαν με μεγαλύτερη σαφήνεια και τα κόμματα άρχισαν να παίζουν ενεργότερο ρόλο στην πολιτική ζωή της χώρας. Οι κομματικές παρατάξεις συμφώνησαν στην ανάγκη να κατοχυρωθούν συνταγματικά ορισμένα θεμελιώδη δικαιώματα: η ισότητα απέναντι στο νόμο, η απαγόρευση της δουλείας, το απαραβίαστο του οικογενειακού ασύλου, η ελευθερία γνώμης και τύπου (Κείμενο 1: άρθρο 10), η πρόστασία της ιδιοκτησίας, η δωρεάν εκπαίδευση.

Με τα άρθρα 15, 20 και 21 του Συντάγματος του 1844 καθορίζεται η αρχή της διάκρισης των εξουσιών. Πιο συγκεκριμένα, το άρθρο 21 ορίζει τη δικαστική εξουσία, ενώ με το άρθρο 15 διευκρινίζεται ότι η νομοθετική εξουσία ασκείται από κοινού από το βασιλιά, τη Βουλή και τη Γερουσία. Οι Γερουσιαστές θα διορίζονταν από το βασιλιά και θα διατηρούσαν το αξίωμά τους ισόβια. Η εκτελεστική εξουσία ανήκει στο βασιλιά (Κείμενο 1: άρθρο 20) και «ενεργείται δια των παρ' αυτού διοριζομένων υπευθύνων Υπουργών». Ο βασιλιάς κατέχει τον τίτλο του αρχηγού του κράτους και του στρατού. Παρόλο που προβλέπεται ότι καμιά πράξη του βασιλιά δεν είχε ισχύ χωρίς την προσυπογραφή του αρμόδιου υπουργού, αυτός ο περιορισμός χάνει τη σημασία του, αφού ο βασιλιάς είναι αυτός που διορίζει (και παύει) τους υπουργούς.

Παράλληλα, στο Σύνταγμα προσαρτήθηκε και ο εκλογικός νόμος, με τον οποίο προβλεπόταν η διενέργεια εκλογών για την ανάδειξη νέας Βουλής. Η Βουλή θα αποτελούνταν από βουλευτές, οι οποίοι θα εκλέγονταν από πολίτες που θα είχαν το

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2015
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.ΑΙ13Κ(α)

δικαίωμα να ψηφίζουν σύμφωνα με τον εκλογικό νόμο (Κείμενο 1: άρθρο 59). Κατοχυρωνόταν, με ελάχιστους περιορισμούς, το δικαίωμα της καθολικής ψηφοφορίας για τους άνδρες, ρύθμιση που αποτελούσε παγκόσμια πρωτοπορία, ενώ οριζόταν και η εκλογική διαδικασία, σύμφωνα με την οποία οι εκλογείς μπορούσαν να δώσουν θετική ψήφο σε όσους υποψηφίους ήθελαν, συμπληρώνοντας ψηφοδέλτια ακόμη και διαφορετικών συνδυασμών.

Αδυναμίες του Συντάγματος του 1844 ήταν ότι δεν κατοχυρώθηκε συνταγματικά το δικαίωμα του «συνέρχεσθαι» και «συνεταιρίζεσθαι» ούτε υπήρξε συνταγματική πρόβλεψη για τα κόμματα, πράγμα που μπορούσε να φέρει εμπόδια στη συγκρότηση κομματικών μηχανισμών. Μολονότι το Σύνταγμα διασφάλιζε θεμελιώδη ατομικά δικαιώματα ήταν κατά βάση αυστηρό και μοναρχικό, ένα είδος «συναλλαγής» μεταξύ του επαναστατημένου λαού και του Όθωνα, που απρόθυμα δέχτηκε ο τελευταίος προκειμένου να διασφαλίσει την παραμονή του στο θρόνο.

Αντιθέτως, το Σύνταγμα του 1864 ήταν αποτέλεσμα της διετούς προσπάθειας της Εθνοσυνέλευσης που συγκροτήθηκε μετά την εκθρόνιση του Όθωνα. Μέσα σε συνθήκες κυβερνητικής αστάθειας κι εμφυλίου πολέμου η κυρίαρχη συντακτική συνέλευση κατορθώνει να διαμορφώσει Σύνταγμα όχι «συναλλαγής» με το βασιλιά, αλλά «θεραπείας» του προηγούμενου. Ως πολίτευμα ορίστηκε η βασιλευόμενη δημοκρατία αντί της μέχρι τότε συνταγματικής μοναρχίας. Κατοχυρώθηκαν μεταξύ άλλων η αρχή της λαϊκής κυριαρχίας (Κείμενο 2: άρθρο 21) και η άμεση μυστική και καθολική (για τον ανδρικό πληθυσμό και χωρίς τους περιορισμούς του Συντάγματος του 1844) ψήφος με σφαιρίδια, τα οποία αντικατέστησαν τα ψηφοδέλτια του 1844. Παράλληλα, καθορίζεται σαφώς ότι οι εκλογές θα διενεργούνται ταυτόχρονα σε όλη την επικράτεια (Κείμενο 2: άρθρο 66).

Το Σύνταγμα του 1864 καθιέρωσε την αρχή της μιας Βουλής· καταργήθηκε ο άκρως συντηρητικός θεσμός της Γερουσίας και η νομοθετική εξουσία ασκείται πια από το βασιλιά και τη Βουλή (Κείμενο 2: άρθρα 22 και 23). Ταυτόχρονα με το άρθρο 87 θεσπίζεται η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης.

Συμπερασματικά, το Σύνταγμα του 1864 επικυρώνει το πέρασμα από τη μοναρχική αρχή στη δημοκρατική κατοχυρώνοντας την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας και περιορίζοντας ουσιαστικά (κάτι που δεν κατάφερε να κάνει το Σύνταγμα του 1844) τις εξουσίες του βασιλιά, ο οποίος έπαψε να είναι ο φορέας και η πηγή της κρατικής εξουσίας. Ιδιαίτερα σημαντική κατάκτηση του Συντάγματος του 1864 αποτελεί και η κατοχύρωση του δικαιώματος του συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι, η οποία άνοιγε το δρόμο για την ελεύθερη συγκρότηση κομμάτων (Κείμενο 2: άρθρα 10 και 11). Τα κόμματα θεωρήθηκαν απαραίτητα για την έκφραση της βούλησης της κοινής γνώμης, με το επιχείρημα ότι η εναλλακτική λύση είναι οι συνωμοτικοί κύκλοι ή οι βιαιοπραγίες.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2015
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.Α1λ3Κ(α)

ΘΕΜΑ Δ1

α) Σχολικό βιβλίο σελ. 94 («**Με αφορμή τον Α παγκόσμιο πόλεμο... Γερμανούς**»).

Όπως επιβεβαιώνει το παράθεμα του Dakin οι δυο πολιτικοί ηγέτες Κωνσταντίνος και Βενιζέλος πέρα από τη βασική τους διαφωνία για την είσοδο ή μη της χώρας στον πόλεμο, είχαν και κάποια κοινά σημεία στην πολιτική τους τοποθέτηση. Πρώτον, διατηρούσαν εχθρική διάθεση απέναντι στην Τουρκία, δεύτερον, λάμβαναν σοβαρά υπόψη τα σχέδια της Βουλγαρίας, τρίτον, επιθυμούσαν σύναψη συμφωνίας με τη Ρουμανία, και τέταρτον γνώριζαν τους κινδύνους που έκρυβε η άρση της ουδετερότητας.

Ωστόσο, η βασική τους διαφωνία ήταν στο πώς θα ασκούσαν και σε ποιο βαθμό την πολιτική που υπαγόρευε την είσοδο της χώρας στον Α΄ παγκόσμιο πόλεμο. Ο Κωνσταντίνος εκτιμούσε πως θα κέρδιζαν οι Κεντρικές Δυνάμεις, παραβλέποντας την ναυτική υπεροχή της Αγγλίας, εκτίμηση όμως μεροληπτική, λόγω των δεσμών του με τη Γερμανία. Ο Βενιζέλος από την άλλη είχε την τάση να βλέπει τα πράγματα ευρύτερα και πίστευε στη νίκη της Ανταντ, γεγονός που συνηγορούσε στη συμμετοχή της Ελλάδας στον πόλεμο στο πλευρό της Αγγλίας και της Γαλλίας.

Η διαφωνία τελικά των δυο πολιτικών αγδρών το 1915 προκάλεσε δυο φορές την παραίτηση της κυβέρνησης. Όπως μας πληροφορεί και το απόσπασμα από την ομιλία του Ελ. Βενιζέλου στη Βουλή το Σάββατο 21 Φεβρουαρίου 1915, ο Βενιζέλος δηλώνει την στάση του και εξηγεί ότι λόγω ασυμφωνίας σε ζητήματα εξωτερικής πολιτικής με τον βασιλιά προχωρά στην έκκληση για διακοπή των εργασιών της Βουλής μέχρι το σχηματισμό νέας κυβέρνησης.

β) Σχολικό βιβλίο σελ. 94-95 «**Στις εκλογές που προκηρύχθηκαν... Θεσσαλονίκη**».

Οι πληροφορίες του αποσπάσματος του Κ. Ζαβιτσιάνου επιβεβαιώνουν τη διαμορφωθείσα πολιτική πόλωση στη χώρα, η οποία κορυφώθηκε με το κίνημα της Θεσσαλονίκης το Σεπτέμβριο του 1916. Πολλοί πίστεψαν ότι η κατάσταση θα εκτονωνόταν μετά το κίνημα του Βενιζέλου, αλλά οι προσδοκίες τους διαψεύστηκαν, αφού το χάσμα μεταξύ Βενιζελικών και φιλοβασιλικών έγινε μεγαλύτερο. Η βασιλική παράταξη κατηγορούσε τους κινηματίες για προδοσία και για υπεξαίρεση του δημόσιου χρήματος. Από την άλλη, οι Φιλελεύθεροι ανταπέδιδαν τα πολιτικά πυρά έχοντας και την στήριξη της Ανταντ, της όποιος έκαναν κατάχρηση προβολής, γεγονός που ζημίωσε τη δημοτικότητά τους στη χώρα.

Στο απόσπασμα του διαγγέλματος της προσωρινής κυβέρνησης Βενιζέλου, Κουντουριώτη, Δαγκλή, το οποίο εξαγγέλθηκε από τη Θεσσαλονίκη στις 7 Δεκεμβρίου 1916, η προσωρινή κυβέρνηση καταγγέλλει με βαρείς χαρακτηρισμούς τον Κωνσταντίνο για τη δίωξη και το θάνατο φιλοβενιζελικών. Τον κατηγορεί για εθνική μειοδοσία από τη στιγμή που τάχθηκε στο πλευρό των Γερμανών και για καιροσκοπισμό με στόχο να παγιώσει την εξουσία του. Επίσης, η προσωρινή κυβέρνηση της Θεσσαλονίκης καταγγέλλει τον Κωνσταντίνο πως επιχείρησε τον

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2015
Α΄ ΦΑΣΗ

Ε_3.ΑΙλ3Κ(α)

αφοπλισμό όλων εκείνων που αγωνίζονται για την ελληνική ανεξαρτησία και έστρεψε το βασιλικό στρατό εναντίον όσων του αντιτάχθηκαν. Για τους παραπάνω λόγους η προσωρινή κυβέρνηση της Θεσσαλονίκης κηρύσσει έκπτωτο τον βασιλιά διευκρινίζοντας ότι αποκηρύσσει τον Κωνσταντίνο και όχι τον βασιλικό θεσμό.

Σχολικό βιβλίο σελ 95 («Οι συγκρούσεις πήραν...κόμματα της αντιπολίτευσης»).

ΗΡΑΚΛΕΙΗΣ Α. ΖΩΓΡΑΦΩΝ